

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania D. W.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 26 lutego 2025 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 31 lipca 2023 r., sygn. akt III AUa 883/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**II. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się
240 zł (dwieście czterdzieści) z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 28 czerwca 2017 r. Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, działając na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej,

Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 708 z późn. zm. - dalej jako ustawa zaopatrzeniowa) oraz na podstawie informacji Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 27 kwietnia 2017 r., ponownie ustalił wysokość emerytury policyjnej oraz renty inwalidzkiej D. W. od dnia 1 października 2017 r. Wysokość świadczenia emerytalnego stanowiąca 64,35% podstawy wymiaru, wniosła 4.586,32 zł. Ustalona kwota jako wyższa od przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych podlegała zmniejszeniu do kwoty 2.069,02 zł. Renta inwalidzka wnioskodawcy z tytułu zaliczenia do III grupy, stanowiąca 0.00% podstawy wymiaru, jako niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości świadczenie została ustalona na kwotę 750 zł.

Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2022 r. Sąd Okręgowy w Lublinie zmienił tę decyzję i ustalił wysokość emerytury policyjnej odwołującego się od dnia 1 października 2017 r. z uwzględnieniem treści art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ale z pominięciem treści art. 15c ust. 3 tej ustawy oraz ustalił wysokość renty policyjnej wnioskodawcy od dnia 1 października 2017 r. z uwzględnieniem treści art. 22a ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, ale bez uwzględnienia treści art. 22a ust. 2 i 3 tej ustawy i oddalił odwołania w pozostałej części.

Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 31 lipca 2023 r. oddalił apelację złożoną przez organ rentowy. Skargę kasacyjną wniósł Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Oparł ją na zarzucie naruszenia art. 15c ust. 3 w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej przez jego bezpodstawne niezastosowanie w sprawie i nieuprawnione przyjęcie, że odwołujący się nie powinien podlegać rygorom przewidzianym w tym przepisie, w sytuacji gdy bezsporne jest, iż odwołujący się przez okres 7 lat, 7 miesięcy i 16 dni pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa. Organ zarzucił również naruszenie art. 178 ust. 1 w związku z art. 188 oraz art. 64 ust. 1-3 Konstytucji RP przez ich błędną wykładnię i odmowę uznania mocy obowiązującej ustawie zaopatrzeniowej w zakresie regulacji art. 15c ust. 3 w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej.

W ocenie organu rentowego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi skarżący wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Chodzi zatem o taką sytuację, gdy nie tylko zgłoszony zarzut jest słuszny, ale także stwierdzona nieprawidłowość jest tego rodzaju, że powoduje jaskrawą wadliwość zaskarżonego orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, LEX nr 2057365).

Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w zakresie dopuszczalności niezastosowania art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej pomimo zakwalifikowania służby ubezpieczonego w spornym okresie jako służby na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu art. 13b ust. 1 pkt 5 lit. e tej ustawy. W wyroku z dnia 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, OSNP 2023 nr 9, poz. 104, Sąd Najwyższy przyjął, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej paradoksalnie jest wymierzony przede wszystkim w funkcjonariuszy, którzy pomyślnie przeszli weryfikację w 1990 r. i w kolejnych latach służyli wolnej Polsce. Rozwiązanie określone w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej nie ma zastosowania do funkcjonariuszy, których emerytura została wyliczona z lat poprzedzających 1990 r. Wynika to z tego, że wysokość ich emerytury na skutek zastosowania art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy

kształtuje się poniżej "przeciętnej emerytury" - czyli nie ma czego redukować. W rezultacie, omawiany przepis godzi przede wszystkim w prawa osób, które wprawdzie przez pewien okres służyły "na rzecz totalitarnego państwa", jednak po 1990 r. pracowały na rzecz wolnej Polski. Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku powziął poważne wątpliwości czy wskazana konsekwencja wpisuje się w deklarowane przez art. 2 Konstytucji RP "urzeczywistnienie zasad sprawiedliwości społecznej". O ile można się zastanawiać, czy wzorzec "sprawiedliwości społecznej" jest realizowany w przypadku pomysłu "zerowania" podstawy wymiaru, co ma służyć zrównaniu wysokości emerytur funkcjonariuszy i osób represjonowanych przez totalitarne państwo, to z pewnością ze "sprawiedliwością" nie ma nic wspólnego obniżanie świadczenia do pułapu przeciętnej emerytur, gdy wysokość "ponad" ten wskaźnik została wypracowana po 1990 r. Sąd Najwyższy przyjął, że w tym zakresie rozwiązanie określone w art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w sposób oczywisty narusza art. 32 ust. 1 ust. 2 Konstytucji RP, bowiem nierówno traktuje i dyskryminuje odwołującego się względem funkcjonariuszy, którzy podjęli służbę po 1990 r. i którzy legitymują się takim samym okresem służby, czyli mają taką samą podstawę wymiaru świadczenia. Jeśli potraktować prawo do określonej wysokości emerytury w kategorii "prawa do własności", co wydaje się uzasadnione, to wskazany efekt art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej godzi również w art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP. Sumarycznie wskazane naruszenia prowadzą zdaniem Sądu Najwyższego do wniosku, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej narusza także prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP. W rezultacie w przywoływanym orzeczeniu Sąd Najwyższy wobec nieusprawiedliwionej i destrukcyjnej bezczynności Trybunału Konstytucyjnego, uznał, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, z uwagi na jego niezgodność z art. 2, art. 32 ust. 1 i ust. 2, art. 64 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, nie może kształtować sytuacji prawnej odwołującego się - w rezultacie czego uchylił w tym zakresie wyrok Sądu odwoławczego i oddalił apelację organu rentowego (na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.). Podobnie w wyroku z dnia 12 października 2023 r., III USKP 48/23 (LEX nr 3614535) Sąd Najwyższy potwierdził trafność przywołanego stanowiska, stwierdzając ponadto, że mechanizm z art. 15c ust. 3

ustawy zaopatrzeniowej jest oderwany całkowicie od konstytucyjnej reguły proporcjonalności, abstrahuje od powszechnie rozumianego i akceptowanego poczucia sprawiedliwości, które polega na występowaniu racjonalnej adekwatności między czynem a sankcją oraz narusza zasadę równego traktowania ubezpieczonych. Zaprezentowana wykładnia została potwierdzona w szeregu kolejnych orzeczeń Sądu Najwyższego (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III USK 174/23, LEX, nr 3632808; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r., III USK 86/23, LEX nr 3632802 czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2023 r., III USKP 65/23, LEX nr 3635453), a zatem nie można uznać, że odmowa zastosowania przez Sąd Apelacyjny art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej świadczy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

W rozpoznawanej sprawie ustalono, że odwołujący się poza służbą zaklasyfikowaną jako służba na rzecz państwa totalitarnego, pełnił również służbę innego rodzaju, a wobec tego ubezpieczony nabyłby prawo do świadczeń policyjnych wyłącznie na podstawie stażu niepodlegającego redukcji. Wobec tego brak jest podstaw do zastosowania w sprawie art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej. W świetle wyżej przytoczonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, wskazana przez organ rentowy oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie zachodzi.

Ze względu na powyższe argumenty, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[r.g.]